

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

40

Vragen van de leden **Gill'ard, Van Dijken** en **Heerts** (allen PvdA) aan de minister van Justitie en de staatssecretarissen van Justitie en Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *jeugdige criminelen met ernstige gedragsproblemen*. (Ingezonden 23 juli 2009)

1 Kent u de artikelen «Veel jongeren crimineel en ziek» en «Opvang jonge crimineel met laag IQ»?¹

2 Wat is uw algemene reactie op deze artikelen?

3 Erkent u dat er een probleem is met jeugdige criminelen met een licht verstandelijke beperking? Zo ja, hoe zou u dat probleem willen omschrijven? Wat heeft u tot nu toe hier aan gedaan? Wat gaat u in de toekomst doen?

4 Erkent u jeugdige criminelen met licht verstandelijke beperking als een kwetsbare groep? Zo nee, waarom niet?

5 Deelt u de mening dat de kern van het probleem is dat in de regio Rotterdam al langere tijd ontbreekt aan voldoende opvangen behandelvoorzieningen voor jeugdigen met een licht verstandelijke beperking (IQ 55–85) en

gedragsstoornissen en psychiatrische problemen?

6 Deelt u de mening dat vooral voor deze jeugdige delinquenten een sluitende aanpak nodig is om recidive te vermijden (maatwerk)? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat gaat u hiermee doen?

7 Is het probleem, zoals geconstateerd in Rotterdam, typerend voor het hele land? Bestaat er een landelijk onderzoek dat deze problematiek rondom jeugdige criminelen met een licht verstandelijke beperking (IQ 55–85) en gedragsstoornissen en psychiatrische problemen landelijk in kaart heeft gebracht? Zo nee, bent u bereid een landelijk onderzoek in te stellen. Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

8 Heeft het gesprek tussen de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en minister voor Wonen, Wijken en Integratie met burgemeester van Rotterdam, al plaatsgevonden? Wat is de uitkomst van dat gesprek?

9 Wat heeft de staatssecretaris van Justitie gedaan met de brandbrief die de Rotterdamse PvdA-fractie haar gestuurd heeft?

10 Zijn er «best practices» van zorginstellingen bekend die werkwijze hanteren, bestaand uit een

combinatie van opvang, (psycho-)sociale begeleiding en het opdoen van werkervaring? Bent u bereid om een dergelijke zorginstelling ook in Rotterdam op te zetten?

11 Deelt u de mening van de Rotterdamse PvdA fractie dat de «best practises» van zorginstellingen, die gebruik maken van een combinatie van opvang, (psycho-) sociale begeleiding en het opdoen van werkervaring, landelijk beleid moet worden? Zo ja, bent u bereid hier specifiek beleid op te ontwikkelen? Zo nee, wat gaat u dan doen om deze problematiek aan te pakken?

¹ de Volkskrant 11 juli 2009, blz. 2 en 15.

Antwoord

Antwoord van minister **Hirsch Ballin** (Justitie), mede namens de minister voor Jeugd en Gezin en de staatssecretarissen van Justitie en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 18 september 2009) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 3417

1 Ja.

2 Ik herken en onderken de beschreven problematiek van jongeren die door een combinatie van factoren – onder meer psychische problemen, beperkte verstandelijke vermogens,

opvoedingsproblemen en/of middelengebruik – in de problemen raken en veelvuldig in aanraking komen met politie en justitie. Een persoonsgerichte aanpak die aansluit op de onderliggende probleemgebieden is nodig om hier effectief in te kunnen grijpen en om de persoonlijke en maatschappelijke schade te beperken. Daarbij is de inzet van veel partijen nodig, onder andere van de gemeente, zorgaanbieders, scholen, politie en justitie. Deze aanpak krijgt onder meer vorm binnen de lokale Veiligheidshuizen.

3

Ik erken dat er een probleem is in de zin dat een verstandelijke beperking in het algemeen een risicofactor voor crimineel gedrag is.¹ Die risico- of criminogene factor wordt meegewogen door de rechterlijke macht in het bepalen van de straf, maar ook door de (jeugd)reclassering en de justitiële jeugdinrichtingen in het vaststellen van een effectieve aanpak om de kans op recidive te verminderen. In dat kader zijn ook gedragsinterventies beschikbaar die geschikt zijn voor jeugdigen met een licht verstandelijke beperking (de LVB- of LVG-doelgroep). Daarnaast werken alle partners in de jeugdstrafrechtketen samen aan het verder verbeteren en op elkaar laten aansluiten van screening- en diagnostiekinstrumenten. Gebruik van dat nieuwe instrumentarium moet sneller en beter dan voorheen de problematiek van de jongere in kaart brengen, inclusief mogelijke verstandelijke beperkingen. In enkele pilots laat ik momenteel testen of de recent ontwikkelde instrumenten geschikt zijn voor landelijke toepassing. Als de pilots succesvol verlopen zal het instrumentarium in 2010 landelijk worden ingevoerd.

4

Jongeren met een licht verstandelijke beperking vormen inderdaad een kwetsbare groep. Dat geldt zeker voor jongeren met een licht verstandelijke beperking waarbij de bijkomende problematiek dermate ernstig is dat het leidt tot crimineel gedrag.

5

Voldoende opvang- en behandelcapaciteit is belangrijk, maar het gaat om meer dan specifieke opvang- en behandelvoorzieningen.

Meerdere disciplines en verschillende soorten voorzieningen zijn vaak nodig om voor deze jongeren een adequaat zorg- en begeleidingstraject te bieden. Dat blijkt ook duidelijk uit het «Plan van Aanpak Kwetsbare Personen in Rotterdam» dat momenteel op initiatief van de gemeente Rotterdam wordt ontwikkeld. Dit plan wordt concreet gesteund door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het Ministerie van Justitie en de zorgverzekeraar Achmea Zorg. De Staatssecretarissen van VWS en Justitie hebben hiertoe samen met de gemeente Rotterdam en Achmea Zorg in 2008 een intentieverklaring getekend.

In het Plan van Aanpak Kwetsbare Personen in Rotterdam is specifiek aandacht voor de doelgroep jongeren met een licht verstandelijke beperking. Een van de doelstellingen is dat er uiterlijk in 2014 voor alle (bekende) jeugd-LVG'ers in Rotterdam een trajectplan is opgesteld, waarin is voorzien in inkomen, passende huisvesting, effectieve ondersteuning en zorg, zinvolle dagbesteding of werk. Daarbij is persoonsgerichte regie op de keten en regie op het aanbod van cruciaal belang, aldus het plan van aanpak.

6

Een sluitende en persoonsgerichte aanpak, waarbij «zorg en straf» zijn toegesneden op de problematiek van de jeugdige delinquent en de betrokken organisaties vanuit de justitiële en de zorgketen optimaal samenwerken, is de kern van mijn beleid om de recidive terug te dringen. Goed voorbeeld hiervan zijn de Veiligheidshuizen, die in steeds meer steden een belangrijke bijdrage leveren aan het terugdringen van de recidive. Eind 2009 zal een landelijk dekkend netwerk van Veiligheidshuizen gerealiseerd zijn.

7

Ik kan niet beoordelen of de problematiek in Rotterdam typerend is voor het hele land. Het lijkt me echter niet voor de hand liggend. In de grote steden is de omvang van de (jeugd)criminaliteit en de onderliggende problematiek vaak groter dan in de rest van het land. Er bestaat nog geen landelijk onderzoek dat de problematiek van jeugdige delinquenten met een licht

verstandelijke beperking in kaart heeft gebracht. Een dergelijk onderzoek is echter wel opgenomen in het onderzoeksprogramma «Jeugd en Gezin²» van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Justitie levert een financiële bijdrage aan dit onderzoeksprogramma. Ik verwacht dat het NWO-onderzoek in 2011 is afgerond.

Verder heeft de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) onlangs de problematiek van de jongeren in beeld gebracht die in de periode 1995–2005 zijn ingestroomd in het kader van een Pij-maatregel. Daarbij is onder meer de problematiek rond verstandelijke beperkingen, gedragsstoornissen en psychiatrische stoornissen beschreven. De Staatssecretaris van Justitie zal uw Kamer in het najaar over de bevindingen van dit onderzoek informeren in de voortgangsrapportage van het verbetertraject van de justitiële jeugdinrichtingen.

8

Een dergelijk gesprek over de positie van jongeren met een licht verstandelijke beperking in de politie- en justieteketen heeft niet plaatsgevonden. Wel zijn – zoals ik al eerder noemde – de Staatssecretarissen van zowel VWS als Justitie betrokken bij de ontwikkeling van het Plan van Aanpak Kwetsbare Personen in Rotterdam.

9

Die brief is gelijktijdig met de beantwoording van deze Kamervragen door de Staatssecretaris van Justitie beantwoord. De strekking van haar reactie is conform de beantwoording van deze Kamervragen.

10

Zie het antwoord op vraag 11.

11

Dergelijke «best practices» worden in Nederland geboden door zogenaamde Orthopedagogische Behandelcentra (OBC). De in het artikel genoemde instelling Emaus is zo'n OBC. In Rotterdam is ook een OBC gevestigd, Pameijer Rotterdam. Ook zijn er in de Rotterdamse regio behandel- en verblijfsplaatsen voor Sterk Gedragsgestoorde Licht Verstandelijk Gehandicapten

(SGLVG'ers) en is er een specifieke voorziening voor psychiatrische zorg aan jeugd-LVG'ers, het Multifunctioneel Centrum (MFC) De Paladijn te Barendrecht.

Het is niet aan de rijksoverheid om dergelijke voorzieningen op te zetten. Lokale en regionale partijen, die goed zicht hebben op het evenwicht van zorgbehoefte en -aanbod, zijn daartoe allereerst aan zet.

Bij capaciteitstekorten voor opvang en/of behandeling van jeugd-LVG'ers met gedragsproblemen en/of psychiatrische stoornissen kunnen zorgaanbieders met steun van het zorgkantoor (in Rotterdam is dat Achmea Zorg) een aanvraag voor uitbreiding of realisatie van een nieuwe voorziening indienen.

Dergelijke aanvragen worden door het Ministerie van VWS vrijwel altijd gehonoreerd.

Andere partijen, zoals de gemeente, kunnen in dit proces een initiërende rol spelen en partijen bij elkaar brengen, zoals nu reeds in Rotterdam gebeurd in het kader van het Plan van Aanpak Kwetsbare Personen in Rotterdam. De sluitende en persoonsgerichte aanpak die in dat plan wordt gepropageerd en uitgewerkt, ondersteun ik van harte.

---

¹ Zie ook mijn antwoorden op vragen van de leden Willemse-van der Ploeg en Aasted Madsen-van Stiphout (beiden CDA) over het bericht dat criminele jeugdbendes steeds vaker zwakbegaafde jongeren in hun bendes opnemen (Tweede Kamer, 2008–2009, nr. 1838).

² http://www.nwo.nl/nwohome.nsf/pages/NWOA_7TWAPZ